

Brødrene Hartmann A/S
Hartmannsvej 2
6270 Tønder

Virksomheder
J.nr. MST-1271-00283
Ref. Idhan/haskr
Den 3. marts 2017

Påbud om udarbejdelse af basistilstandsrapport for Brødrene Hartmann A/S

I forbindelse med revurdering af miljøgodkendelse har Miljøstyrelsen den 21. marts 2016 modtaget ajourført miljøteknisk beskrivelse fra Brødrene Hartmann. Brødrene Hartmann er omfattet af bilag 1, listepunkt 6.1b i godkendelsesbekendtgørelsen¹

Efter godkendelsesbekendtgørelsens § 43, stk. 1 jf. § 14, stk. 1 og 2 træffer myndigheden afgørelse om, hvorvidt virksomheden skal udarbejde basistilstandsrapport i forbindelse med revurdering jf. miljøbeskyttelseslovens §§ 41a eller 41b².

Afgørelse

Miljøstyrelsen vurderer, at Brødrene Hartmann er omfattet af kravet om udarbejdelse af basistilstandsrapport efter godkendelsesbekendtgørelsens § 14, stk. 1, idet de farlige stoffer/blandinger af stoffer, som virksomheden bruger, fremstiller eller frigiver i forbindelse med sin bilag 1-virksomhed vurderes at kunne medføre risiko for længerevarende påvirkning af jord- og grundvand på virksomheden areal.

Miljøstyrelsen påbyder derfor Brødrene Hartmann A/S, Hartmannsvej 2, 6270 Tønder, at udarbejde en rapport med oplysninger om og dokumentation for jordens og grundvandets tilstand med hensyn til forurening (basistilstandsrapport). Følgende stoffer/blandinger af stoffer er udvalgt og skal indgå i basistilstandsrapporten:

- Diesellole
- Bor

Rapporten skal opfylde kravene i godkendelsesbekendtgørelsens bilag 6 samt trin 1-8 i EU Kommissionens vejledning om basistilstandsrapporter³, herunder omfatte en vurdering af behovet for og en redegørelse for et fremadrettet monitoringsprogram.

Der kan ikke træffes afgørelse om revurdering af miljøgodkendelsen før Miljøstyrelsen har modtaget en basistilstandsrapport, som opfylder kravene i godkendelsesbekendtgørelsens bilag 6.

¹ Miljøministeriets bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed nr. 1517 af 7. december 2016.

² Lovbekendtgørelse om miljøbeskyttelse nr. 1189 af 27. september 2016.

³ Vejledning nr. 2014/C 136/03 af 6. maj 2014 basistilstandsrapporter

Der kan dog træffes afgørelse om revurdering efter miljøbeskyttelseslovens § 41a, inden basistilstandsrapporten foreligger, hvis det er nødvendigt for at beskytte miljø eller sundhed jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 43, stk. 2.

Påbuddet meddeles efter § 43 i Godkendelsesbekendtgørelsen. Påbuddet skal være efterkommet senest den 15. juni 2017.

Oplysninger

Miljøstyrelsen har den 21. marts 2016, som en del af Brødrene Hartmanns ajourførte miljøtekniske beskrivelse, modtaget en opdateret liste over de farlige stoffer/blandinger af stoffer, som virksomheden bruger, fremstiller eller frigiver i forbindelse med de aktiviteter, som er omfattet af bilag 1 i godkendelsesbekendtgørelsen. Listen fremgår som bilag 1 til dette påbud. Listen angiver de stoffer/blandinger af stoffer, der klassificeres som farlige efter forordning 1272/2008⁴. Herudover indeholder listen angivelser af mængderne i forbindelse med brug, fremstilling og frigivelse samt oplysninger om håndtering, opbevarings- og anvendelsesform og lokaliteter.

Den 24. maj 2016 fremsendte Miljøstyrelsen varsel om påbud om udarbejdelse af basistilstandsrapport. Miljøstyrelsen vurderer, at basistilstandsrapporten skal omfatte anlægget ved dieselstanderen, olieudskillere samt spildevandsledninger, der leder spildevand fra hollænderierne.

Den 9. juni 2016 fremsendte Brødrene Hartmann bemærkninger og yderligere sagsoplysninger til påbudsvarslet i "Notat om Minimering af risiko for udsivning af diesel og metaller, af 9. juni 2016" I notatet beskrives flere tiltag, der vil blive gennemført, for at nedbringe de forureningsrisici, der er beskrevet i 1. påbudsvarsel. Af notatet fremgår det også at dieselforbruget er reduceret fra tidligere 100 tons/år til 27,2 tons i 2015. Det virksomhedens vurdering, at grundlaget for at udarbejde basistilstandsrapport falder bort med gennemførelse af de beskrevne tiltag.

Den 19. oktober 2016 fremsender Brødrene Hartmann supplerende oplysninger i form af tætningsprøvningsrapport for olieudskillerne og revideret høringsnotat.

Den 29. november 2016 afholdtes møde på virksomheden, hvor Brødrene Hartmann blandt andet orienterede om en forventet flytning af dieseltankningspladsen til området ved vaskehallen og tilkøbet olieudskillere OU4.

Den 20. december 2016 fremsender Miljøstyrelsen 2. påbudsvarsel. Omfanget af basistilstandsrapporten er i 2. påbudsvarsel er ændret til at skulle omfatte stofferne dieselolie og bor.

Den 12. januar 2017 fremsender Brødrene Hartmann bemærkninger til 2. påbudsvarsel. Varslet om at dieselolie skal indgå i basistilstandsrapporten tages til efterretning, mens det – på baggrund af en medsendt analyse - foreslås at bor udgår som udvalgt stof.

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1272/2008 af 16. december 2008 om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger artikel 3.

Miljøstyrelsens bemærkninger til høringssvar m. supplerende oplysninger

Dieselolie

I høringssvaret af 9. juni 2016 blev det oplyst, at virksomhedens 5 olieudskilleranlæg ville blive tilstandsvurderet og om nødvendigt blive repareret eller udskiftet.

4 af de 5 olieudskillere blev den 14. september tæthedsprøvet og inspiceret iht. DS 455. Den 5. udskiller (ved den gamle gastank) blev alene inspiceret, da den ikke længere er i drift. Flydelukker på denne udskiller blev fundet defekt, og kræver reparation inden udskilleren evt. tages i drift igen.

Miljøstyrelsens vurderer ikke, at en dokumentation for tætte olieudskillere efter DS 455 er tilstrækkelig sikkerhed for, at der ikke er sket eller vil kunne ske en forurening fra disse anlæg.

En nylig rapport fra miljøstyrelsen⁵, der blev udleveret ved mødet den 29. november 2016 konkluderer bla. at *Mindst 35 % af de ældre olieudskillere, forventes at være utætte. At dette angives som et minimumstal, skyldes at det som regel kun er selve udskillerbrønden, der indgår i tæthedsprøvningen. Det er ofte set, at der er utæthed ved tilslutningen til udskilleren. Desuden er mange tæthedsprøvninger udført med så korte prøvningstider, at mange mindre utætheder må forventes at være overset.....*

Ligeledes vurderes en forventning om en ny betonbelægning ved tankningspladsen ikke at sikre mod forurening. Fx vil spild ifm tankning ledes til olieudskiller, der i sig selv udgør en forureningsrisiko.

Miljøstyrelsen fastholder derfor vurderingen af, at dieselolie kan medføre en risiko for længerevarende påvirkning af jord eller grundvand. Dette er også taget til efterretning af Brødrene Hartmanns, jf bemærkninger til 2. påbudsvarsel.

Bor

Miljøstyrelsen vurderede i forbindelse med 1. påbudsvarsel, af 24. maj 2016, at det i forbindelse med pulpproduktionen er relevant at vurdere spildevandets indhold af metaller, stammende fra råvarens indhold af trykssvæerte og blegemiddel. I BAT-referencedokumentet for pulp- og papirindustrien nævnes det, at spildevand fra pulpproduktionen, når råvaren er genbrugspapir, kan indeholde tungmetaller fra de-ink-processen og fra råvares indhold af blegemidler. Specielt er nævnt kobber og zink, men farvestoffer og blegemidler kan indeholde flere forskellige metaller. For både kobber og zink er der desuden fastsat både jordkvalitetskriterier og grundvandskvalitetskriterier.

I høringssvaret har Brødrene Hartmann oplyst, at pulp- og de-inkprocesserne med genbrugspapir som råvare tidligere har medført større udledning af kobber og zink, men at trykkeprocesserne en del år tilbage er ændret, så anvendelsen af kobber og zink er væsentligt reduceret.

Spildevandsanalyserne, der udføres hver måned, analyseres ikke for kobber og zink, og der er derfor i juni måned lavet en ekstraordinær prøve og analyse for disse stoffer. Fiberslammet analyseres hvert kvartal – også for indhold af kobber og zink (og flere metaller). Bagvandet fra pulpproduktionen er analyseret i 2012 for bla. kobber og zink. Der er medsendt diverse analyserapporter. Brødrene Hartmann vurderer, at indholdet af kobber og zink i spildevandet er væsentligt lavere end antaget i BREF-dokumentet og på et niveau, der ikke udgør en risiko for forurening af jord og grundvand ved udsivning fra spildevandsledningerne.

⁵ Olieudskillere og jordforurening, Miljøprojekt nr. 1831, 2016

Miljøstyrelsen har gennemgået de fremsendte analyserapporter af spildevand og slam. Miljøstyrelsen er enig i Brødrene Hartmanns vurdering af, at indholdet af kobber og zink de analyserede metaller ligger på et niveau, der ikke giver anledning til en risiko for forurening af jord eller grundvand i forbindelse med udsivning fra spildevandsinstallationen. Det samme gør sig gældende for de øvrige metaller, der er omfattet af analyserne.

Spildevandet er dog ikke analyseret for indholdet af bor, der erfaringsmæssigt kan ligge meget højt hos bl.a. papir- og glasindustrien. Af BAT-referencedokumentet fremgår også tydeligt, at bor kan påvises i spildevand fra genbrugspapir, selv om det ikke tilsættes ved papirprocessen. Bor stammer fra genbrugspapiret og frigøres ved konverteringsprocesser i papirproduktionen. Problematikken omkring bor blev drøftet på mødet den 29. november 2016, hvor Brødrene Hartmann tilkendegav, at de ikke ønskede at analysere for spildevandets borindhold forud for det endelige påbud.

I Brødrene Hartmanns bemærkninger til 2. påbudsvarsel, anbefaler virksomhedens konsulent i "Notat om diskussion af relevante farlige stoffer i forbindelse med udarbejdelse af basistilstandsrapport, af 10. januar 2017", at bor på nuværende tidspunkt udgår som udvalgt stof fra basistilstandsrapporten. Der er medsendt en enkelt analyse (af 20. december 2016) af spildevandet fra pulpproduktionen, der viser et borindhold på 500 µg/l.

Grundvandskvalitetskriteriet er 300 µg/l. Det foreslås, at der tages yderligere 2 prøver, inden der tages beslutning om stoffet skal indgå i basistilstandsrapporten, da det ikke vurderes, at det ene analyseresultat indikerer, at spildevandet indeholder mængder af bor, der kan medføre en risiko for en længerevarende påvirkning af jord og grundvand. I notatet er det desuden anført, at drikkevandskvalitetskravet for bor ligger på 1000 µg/l.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at det påviste borindhold på 500 µg/l indikerer, at der kan være en risiko for en længerevarende forurening af jord og grundvand. Kvalitetskriterierne for grundvand er for visse stoffer sat til et lavere niveau end kvalitetskravet/ kvalitetskriteriet for drikkevand, idet der er taget højde for øvrige bidrag af stoffet, før vandet når ud til forbrugeren som drikkevand. Kvaliteten af grundvandet skal desuden tilstræbes rene så muligt, og det er ikke hensigten, at forureningsindholdet i grundvandet øges, så grundvandet "fyldes op" til de fastlagte drikkevandskrav.

Miljøstyrelsen fastholder derfor kravet om, at basistilstandsrapporten for Brødrene Hartmann skal indeholde bor.

Miljøstyrelsens vurdering og begrundelse for påbuddet

Miljøstyrelsen er forpligtet til at vurdere, om de farlige stoffer eller blandinger af stoffer, som Brødrene Hartmann bruger, fremstiller eller frigiver, er relevante jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 15. Dette indebærer, at karakteren og mængden skal udgøre en risiko for længerevarende jord- eller grundvandsforurening. Forurening skal i denne sammenhæng forstås som en risiko for en længerevarende, negativ påvirkning af jord og grundvand på virksomhedens areal fra stoffer, der hidrører fra den eller de aktiviteter på virksomheden, der er omfattet af IE-direktivet⁶.

Hovedaktiviteten på Brødrene Hartmann er produktion af støbepap. Aktiviteterne i forbindelse med produktionen er pulpproduktion, farvning, støbning, trykning, energiproduktion og spildevandsrensning.

⁶ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/75/EU af 24. november 2010 om industrielle emissioner.

Virksomhedens udviklingsafdeling, Hartmann Engineering, der blandt andet indeholder et maskinværksted, betragtes ikke som teknisk eller foreningsmæssigt forbundet med de øvrige aktiviteter. Da maskinværksteder i sig selv ikke er en bilag 1-aktivitet, indgår Hartmann Engineering ikke i vurderingen af om, der skal udarbejdes basistilstandsrapport.

Brødrene Hartmann har vurderet, at en lang række værkstedskemikalier, der er klassificeret farlige, men ikke relevante i forhold til risiko for forurening af jord eller grundvand, da der kun anvendes op til nogle få kg at stofferne årligt. Stofferne opbevares indendørs i aflåste skabe og anvendes i forbindelse med rengøring, reparation og lignende. Miljøstyrelsen er enig med virksomhedens oplysninger om ovennævnte stoffer. Stofferne vurderes derfor ikke yderligere.

Brødrene Hartmann har oplyst, at følgende stoffer er klassificeret efter CLP-forordningen, men ikke anvendes længere:

- Aquaflok
- Spectrum PR1991 (Kun brugt en kort periode i test)
- Bazazol Yellow Sunflower 51
- Metic Blue R. Liquid
- Methanol
- Purity FGWO White mineral oil 15 - er blevet erstattet med Purity FGW35, som ikke er klassificeret som farligt stof iht CLP-forordningen.

Ovennævnte stoffer vurderes ikke yderligere, da de ikke længere anvendes på virksomheden. Det betyder samtidig, at stofferne ikke kan tages i brug igen, uden at der foretages en ny vurdering i forhold til BTR.

Brødrene Hartmann har oplyst nedenstående stoffer som klassificeret farlige og har efterfølgende vurderet stoffernes relevans i forhold til forurening af jord eller grundvand, jf. bilag 1. De stoffer, der er fundet relevante, er endelig vurderet i forhold til den reelle risiko for en længerevarende forurening af jord eller grundvand på virksomhedens område.

Syrer og baser:

- Natriumhydroxid
- Inhibiteret saltsyre
- Kalci (citronsyre og fosforsyre)
- Soda (natriumcarbonat)
- Nopcote (ethoxileret fedtsyre)

Farvestoffer:

- Basazol Braun 32L
- Bazazol Red PR 8021
- Bazazol Yellow 46L og 47L
- Bazazol Orange 52L
- Bazazol Blue 57L

Olieholdige stoffer:

- Zetag 9014
- Exxsol D80
- Dry-cleaner 65
- Diesololie

Øvrige stoffer:

- Hydrogenperoxid
- Hydrosulfit
- Extra rens
- Spectrum PR2222

- Natriumhydroklorit
- Nopcote PEM 15-35
- Trinatriumfosfat
- Isopropanol

Syrer og baser

Der anvendes en række syrer og baser på virksomheden som blandt andet natriumhydroxid, saltsyre, citronsyre (Kalci), fosforsyre (Kalci) og natriumcarbonat (soda). Endvidere indeholder alle Bazasol-farvestofferne eddikesyre. Disse syrer og baser er klassificeret farlige på grund af ætsningsfare. Ved eventuelt udslip til jorden, vil stofferne blive fortyndet og neutraliseret.

Nopcote indeholder ethoxileret fedtsyre (et alkoholethoxylat), som er meget giftigt for vandlevende organismer. Alkoholethoxylater er dog generelt let nedbrydelige under både aerobe og anaerobe forhold, og vil derfor som de øvrige syrer og baser ikke kunne lokaliseres efter længere tids ophold i jord eller grundvand. Brødrene Hartmann har vurderet, at de ovennævnte syrer og baser ikke vurderes at udgøre en særlig risiko for længerevarende påvirkning af jord og grundvand.

Miljøstyrelsen er enig i denne vurdering. Stofferne vurderes derfor ikke yderligere.

Farvestoffer

Brødrene Hartmann har oplyst, at der anvendes følgende farvestoffer: Basazol Braun 32L, Bazasol Red PR 8021, Bazasol Yellow 46L, Bazasol Yellow 47L (anvendes kun hvis Yellow 46L ikke kan skaffes), Bazasol Orange 52L og Bazasol Blue 57L. Ud over eddikesyre og farve indeholder farvestofferne ethanol, ammoniumchlorid og glycoler samt meget små mængder (<3%) af methylenindolin, propionitril og 4-diethylaminobenzaldehyd, acetater, pyrrolidin, benzimidazol og methylpyridin-picolin.

Farvestofferne modtages i 1000 liters IBC-containerer (armerede 1000 liters plastcontainerer, godkendt til kemikalier) og opbevares i rum udformet som sump (bygning 28). Til brug flyttes tankene med truck til produktionen, hvor de placeres på opsamlingskar. Farvestofferne opbevares i godkendte containere og opbevares i et råvarelager uden mulighed for afledning til kloak. Ved brugsstedet kobles tankene til et automatisk doseringsanlæg. Ved farvedoseringsanlæggene håndteres overpumpning over tæt sump og selve farvedoseringsanlægget er placeret på opsamlingskar.

Brødrene Hartmann vurderer at de anvendte farvestoffer kan have en længevarende skadelig virkning på jord eller grundvand, men vurderer på baggrund af håndteringen, at det ikke er sandsynligt at farvestofferne vil kunne give anledning til forurening af jord eller grundvand.

Det er Miljøstyrelsens vurdering at farvestofferne opbevares og håndteres med dobbelt fysiske barrierer (IBC-container og sump/opsamlingskar) så risikoen for påvirkning af jord og grundvand er minimal. Samlet set er Miljøstyrelsen enig i virksomhedens vurdering af, at farvestofferne ikke udgør en risiko for længerevarende forurening af jord eller grundvand.

Olieholdige stoffer:

Brødrene Hartmann har oplyst at der – ud over diesel - anvendes følgende olieholdige produkter på virksomheden, som ikke vurderes at udgøre nogen risiko for hverken jord- eller grundvandsforurening.

Zetag, der indeholder 20-50% destilleret petroleum. Anvendes på renseanlægget. Årligt forbrug er godt 5000 kg. Zetag leveres i IBC-containerer og opbevares i

kemikalierum og ved brug i bygning ved renselanlægget indrettet med opsamlingssump.

Exxsol D80, der består af destilleret petroleum. Stoffet anvendes til rensning af trykkerimaskiner (i kemikaliesikret rum). Årligt forbrug er godt 800 kg. Produktet leveres i 200 liters metaltønder, der opbevares i olielagerrum med opsamlingssump. Transporteres til trykkeriet med truck, hvor tønden placeres i område med intern sump med alarm. Brugt produkt opsamles i metaltønde og placeres i kemikalieaffaldsrummet, der ligeledes er indrettet med opsamlingssump.

Dry-cleaner 65, der indeholder 95-100% paraffin. Anvendes til rensning af udstyr til trykmaskinerne. Der anvendes årligt ca. 3.400 kg.

Miljøstyrelsen er enig med Brødrene Hartmann i, at opbevaring og håndtering af Zetag, Exxsol D80 og Dry-cleaner 65 ikke medfører risiko for længerevarende påvirkning af jord eller grundvand. Stofferne vurderes derfor ikke yderligere.

Vedrørende *dieselolie* har virksomheden oplyst følgende:

Dieselolie, der opbevares i 4 forskellige tanke:

- 35 m³ dagolietank
- 5,9 m³ tank til udlevering/tankning af brændstof
- 1,2 m³ tank til højtryksrensere
- 1,2 m³ tank til hedtvandskedel

Dagolietanken (35 m³) er placeret indendørs i gasturbinebygningen og har synlige rørføringer over gulv. Tanken er en isoleret ståltank uden yderligere beskyttelse. Tanken gennemgår en ekstern inspektion hvert 5. år – senest i 2012. Tanken benyttes som reservebrændselstank til de 4 kedler i kedelhuset. Det årlige forbrug fra tanken er ca. 33.000 kg svarende til én årlig påfyldning – påfyldning sker indendørs over betongulv. Eventuelt spild i forbindelse med påfyldning af tanken vil blive opsamlet i en sump.

Tanken til tankning/udlevering af brændstof anvendes til den interne trafik. Tanken, der er indvendigt beskyttet med anodekæde, er nyindkøbt i 2015, erstatter en ældre tank og er placeret samme sted som denne - udendørs i gammel betontankgrav. Der bruges godt 100 tons diesel fra tanken årligt – efterfølgende nedjusteret til godt 27 tons årligt.

Dieseltank til højtryksrensere er en 1,2 m³ ståltank fra 2009 placeret i rum med betongulv. Rørføringer er etableret over gulv og påfyldningsstuds er placeret indendørs. Påfyldning sker ca. 4 gange årligt, og årligt forbrug er 5.000 kg. Eventuelt spild vil løbe ud på tæt betongulv og herefter kunne opsamles.

Virksomheden har endnu en indendørs 1,2 m³ olietank – til hedtvandskedlen. Virksomheden har oplyst, at denne tank alene anvendes til rumopvarmning/varmt vand i forbindelse med produktionsstop, der sker 2 gange årligt.

Virksomheden har 5 olieudskillere, hvoraf den ene olieudskiller (OU3, ved den gamle gastank) ikke er i drift og i øvrigt har en defekt flydelukke. Virksomheden har i september 2016 fået foretaget tæthedsprøvning og inspektion af de 4 aktive olieudskillere. Tæthedsprøvningen viser, at alle 4 tanke er tætte iht DS 455.

Endelig er der et enkelt aftapningssted, hvor der tankes diesel til virksomhedens trucks. Brødrene Hartmann har ønsket om at flytte tankningspladsen til området ved vaskehallen (ved olieudskiller OU4). Ligeledes er der forventninger om, at der etableres en tæt betonplade ved det eksisterende eller det nye aftapningssted.

På baggrund af ovenstående vurderer Brødrene Hartmann at dieselolie ikke umiddelbart udgør en risiko for en længerevarende forurening af jord eller grundvand.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at olie og benzinprodukter generelt har en karakter, der kan udgøre en risiko for længerevarende jord- eller grundvandsforurening. Begrundelsen herfor er, at der for oliestoffer generelt er en lang historik omkring disse stoffers risiko for længerevarende forurening af jord eller grundvand. Der findes endvidere kvalitetskriterier for jord og drikkevand for kulbrinter, der stammer fra olie og/eller benzinprodukter.

Drift af olietanken til hedtvandskedlen vurderes ikke at være teknisk eller forureningsmæssigt forbundet med produktionen, da den alene anvendes til rumopvarmning og hedtvand. Drift af denne tank er derfor ikke opfattet af reglerne om basistilstandsrapport. De øvrige 3 dieseltanke er indrettet på en måde, så Miljøstyrelsen vurderer, at der ikke er en umiddelbar risiko for forurening af jord eller grundvand fra indhold eller drift af selve tankene.

Det er dog Miljøstyrelsens opfattelse, at det er et stofs håndtering på virksomheden som helhed, der skal indgå i vurderingen af risikoen for forurening. Specielt nedgravede installationer, herunder olieudskilleranlæg, betragtes erfaringsmæssigt som kilder med høj risiko for jord- og grundvandsforurening. Det samme gør sig gældende for tankningspladser, da spild ifm tankning vil blive ledt via olieudskiller til afløbssystem eller til jorden fx via utætheder i belægningen.

Samlet set er det derfor Miljøstyrelsens vurdering, at dieselolie er et relevant farligt stof og skal indgå i basistilstandsrapporten. Virksomheden bør lave en systematisk vurdering af, hvor det er relevant at udføre miljøtekniske undersøgelser samt vurdere hyppigheden for monitoring.

Øvrige stoffer

Hydrogenperoxid (brintoverilte)

Brødrene Hartmann har vurderet, at stoffes håndtering og lette nedbrydelighed til ilt og vand betyder, at stoffet ikke udgør en risiko for forurening af jord eller grundvand. Miljøstyrelsen er enig i denne vurdering og stoffet vurderes ikke yderligere.

Hydrosulfit

Hydrosulfit er klassificeret som farligt og skal håndteres specielt, da det kan selvantænde og udvikle giftige gasser. På baggrund heraf vurderer Brødrene Hartmann at stoffet er relevant i forhold til mulig forurening af jord eller grundvand, men at håndtering af stoffet på virksomheden gør, at der ikke er risiko for spild, der kan ende i jord eller grundvand. Miljøstyrelsen er ikke enig i at stoffet kan udgøre en risiko for forurening af jord eller grundvand, da hydrosulfit er let nedbrydeligt og ikke formodes at ville kunne genfindes i prøver fra jord eller grundvand. Stoffes vurderes derfor ikke yderligere.

Ekstra rens

Ekstra rens indeholder dinatriummetasilicat (vandglas). Stoffet anvendes til rensning af forme og er klassificeret pga. fare for irritation af hud og øjne samt for øjenskader. Stoffet – der består af natrium og silicium - er letopløseligt i vand. Brødrene Hartmann vurderer ikke at stoffet udgør en risiko for forurening af jord og grundvand. Miljøstyrelsen er enig heri, og stoffet vurderes ikke yderligere.

Spectrum PR2222

Spectrum anvendes i produktionen som konserveringsmiddel. Der bruges 2760 kg årligt. Spectrum PR2222 indeholder Bronopol samt methoxymethyletoxypropanol. Bronopol meget giftigt for vandlevende organismer og Brødrene Hartmann

vurderer, at stoffet kan have længerevarende negativ effekt på jord og grundvand, men vurderer på baggrund af håndteringen, at det ikke er sandsynligt at farvestofferne vil kunne give anledning til forurening af jord eller grundvand.

Miljøstyrelsen er enig i, at eventuelt spild af Spektrum PR2222 vil kunne medføre en længerevarende negativ påvirkning af jord eller grundvand. Spektrum PR2222 indeholder 15-20% bronopol svarende til 400-550 kg ved et årligt forbrug på 2760 kg Spectrum. Miljøstyrelsen vurderer det som en anseelig mængde. Stoffet er let opløseligt og vil derfor sjældent kunne findes i jorden, men vil kunne udvaskes til grundvandet. Stoffet er dog langsomt nedbrydeligt, og et af nedbrydningsprodukterne er formaldehyd. Formaldehyd er medtaget på LOUS – listen over uønskede stoffer og der er fastsat jordkvalitetskriterie på 75 mg/kg for stoffet. Spectrum PR2222 leveres i IBC-containerne, og er under brug placeret i produktionshallen over et opsamlingskar, hvor taphanen er placeret inden for karret. Container og opsamlingskar udgør en dobbelt barriere. Samlet set vurderer Miljøstyrelsen, at der er truffet tilstrækkelige foranstaltninger til at sikre mod en væsentlig forurening af jord eller grundvand. Spectrum PR2222 vurderes derfor ikke yderligere.

Natriumhypoklorit

På baggrund af stoffets toksicitet overfor vandlevende organismer, har virksomheden vurderet, at natriumhypoklorit vil kunne udgøre en risiko for forurening af jord og grundvand.

Miljøstyrelsen er ikke enig heri. Natriumhypoklorit er på Miljøstyrelsens liste over uønskede stoffer (LOUS) på grund af akut toxicitet i vandmiljøet og ikke mindst stoffets oxidationspotentiale og den spontane udvikling af giftige klordampe der dannes, hvis stoffet kommer i kontakt med syre samt dannelsen af giftige organiske chlorforbindelser ved kontakt med organisk stof. Natriumhypoklorit er dog let opløseligt i vand, og i tilfælde af udslip til jord, vil det blive opløst i jordvæsken og omdannes til natriumchlorid og ilt. Chloridionerne vil kunne transporteres til grundvandet, men de er ikke i sig selv klassificeret som farlige. Natriumhypoklorit giver således ikke risiko for en længerevarende forurening af jord eller grundvand og vurderes ikke yderligere.

Trinatriumfosfat

Stoffet bruges på kraftcentralen hvor det tilsættes kedelvandet for at binde kalk. Klassificering skyldes, at stoffet kan medføre irritation på hud og øjne, give øjenskader og åndedrætsbesvær. Brødrene Hartmann har ikke vurderet stoffet risikabelt i forhold til forurening af jord og grundvand. Miljøstyrelsen er enig heri og stoffet vurderes ikke yderligere.

Isopropanol

Stoffet indeholder isopropanolalkohol og ethanol. Stoffet er opløseligt i vand og let nedbrydeligt. Brødrene Hartmann vurderer ikke stoffet som risikabelt i forbindelse med forurening af jord og grundvand. Miljøstyrelsen er enig heri og stoffet vurderes ikke yderligere.

Øvrige forhold

Ud over kemikalier, der anvendes på virksomheden, skal der ved fastlæggelsen af relevante kemikalier også ses på stoffer, der frigives i forbindelse med produktionen.

Brødrene Hartmann har i forbindelse med revurderingen oplyst, at der i hollænderierne produceres pulp ved at opblende genbrugspapir i vand. I processen sker der dels en frarensning af urenheder som plast og papir og i det ene af de to hollænderier endvidere en fjernelse af trykfarve. Processpildevandet recirkuleres i stort omfang, men der afledes i alt op til 70.000 m³ processpildevand årligt. Det er oplyst, at ledningsnettet til afledning af processpildevand er af ældre dato.

Miljøstyrelsen vurderede i forbindelse med 1. udkast til påbudsvarsel, af 24. maj 2016, at der kunne være risiko for udsivning af spildevand fra afløbssystemet og det i forbindelse med pulpproduktionen ville være relevant at vurdere spildevandets indhold af metaller, stammende fra råvarens indhold af trykssvæerte og blegemiddel.

Virksomheden har efterfølgende fremsendt dokumentation for indhold af forskellige metaller i spildevand og slam fra pulpproduktionen.

Miljøstyrelsen har vurderet på de metaller, der er analyseret for i spildevand og fiberslam.

Der fastsat grundvandskvalitetskrav for *zink og kobber* – begge på 100 µg/l. Spildevandets indhold af zink og kobber ligger langt under dette niveau. Slammets indhold af zink og kobber ligger tilsvarende under jordkvalitetskravene for disse stoffer.

Slamanalyserne viser også indholdet af flere andre metaller hvortil der er fastsat jordkvalitetskrav. Det drejer sig om arsen, *bly, cadmium, chrom, kobber, kviksølv, nikkel og zink*. For hver af disse metaller ligger indholdet i fiberslammet lavere end jordkvalitetskravene.

På baggrund heraf vurderer miljøstyrelsen ikke, at der er risiko for forurening af jord eller grundvand fra ovennævnte metaller.

Erfaringsmæssigt indeholder spildevand fra fx papirproduktion store mængder *bor*. Der er i de fremsendte spildevandsanalyser ikke analyseret for bor-indholdet. Bor-forbindelser optræder på EU's Kandidatliste (liste over problematiske stoffer) samt på LOUS (Danmarks liste over uønskede stoffer). Endvidere er der fastsat grundvandskvalitetskrav for bor på 300 µg/l. De mest kritiske effekter af bor-forbindelserne relaterer sig til fertilitet samt fostrets udvikling.

Da indholdet af bor erfaringsmæssigt ligger højt i spildevand fra papirproduktion, sammenholdt med stoffets problematiske egenskaber, vurderer Miljøstyrelsen at stoffet er et relevant farligt stof og skal indgå i basistilstandsrapporten.

Klagevejledning

Følgende har mulighed for at klage over afgørelsen til Miljø- og Fødevareklagenævnet:

- ansøgeren
- enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald
- kommunalbestyrelsen
- Sundhedsstyrelsen
- landsdækkende foreninger og organisationer i det omfang, de har klageret over den konkrete afgørelse, jf. miljøbeskyttelseslovens §§ 99 og 100
- lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø eller rekreative interesser som hovedformål, og som har ønsket underretning om afgørelsen

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger også på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID.

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr, som er på 900 kr. for private

og 1800 kr. for virksomheder og organisationer. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Du kan læse mere om gebyrordningen og klage på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside (<http://nmkn.dk/klage/>).

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videregiver herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget senest den 31. marts 2017.

Betingelser, mens en klage behandles

Virksomheden vil kunne udnytte afgørelsen, mens Miljø- og Fødevareklagenævnet behandler en eventuel klage, medmindre nævnet bestemmer noget andet. Udnyttes afgørelsen, indebærer dette dog ingen begrænsning i Miljø- og Fødevareklagenævnets mulighed for at ændre eller ophæve afgørelsen.

Orientering om klage

Hvis Miljøstyrelsen får besked fra Klageportalen om, at der er indgivet en klage over afgørelsen, orienterer Miljøstyrelsen virksomheden herom.

Miljøstyrelsen orienterer ligeledes virksomheden, hvis Miljøstyrelsen modtager en klage over afgørelsen fra en klager, som efter anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet er blevet fritaget for at klage via Klageportalen.

Herudover orienterer Miljøstyrelsen ikke virksomheden.

Søgsmål

Hvis man ønsker at anlægge et søgsmål om afgørelsen til domstolene, skal det ske senest 6 måneder efter, at Miljøstyrelsen har meddelt afgørelsen.

Offentliggørelse og annoncering

Denne afgørelse vil udelukkende blive annonceret og offentliggjort digitalt.

Materialet kan tilgås på www.mst.dk.

Offentligheden har adgang til sagens øvrige oplysninger med de begrænsninger, der følger af lovgivningen.

Bilag

Bilag 1: Liste over farlige stoffer, af 21.marts 2016

Kopi til

- Tønder Kommune, toender@toender.dk
- Sundhedsstyrelsen, sst@sst.dk
- Friluftsrådet, fr@friluftsradet.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk

Bilag 1

Stofliste

Navn	Forbrug/år (kg)	Kommentar	Cas-Nr.
Hydrogen Peroxide 50%	582.188	Brintoverilten opbevares i lagertank med sump. Der tjekkes engang om ugen om det man pumper fra lagertanken til produktionen også bliver brugt der.	50 % - Brintoverilte - 7722-84-1
Natriumhydroxid sommer	247.200	Natronluden opbevares i lagertank med sump (natronlud til deinkinganlæg + nede ved rensningsanlægget).	32,5 % Natronlud - 1310-73-2
Natriumhydroxid vinter	379.889	Natronluden opbevares i lagertank med sump (natronlud til deinkinganlæg + nede ved rensningsanlægget).	Se natriumhydroxid sommer.
Legacid SG 10 - 12	91.700		
Hydrosulfit E	122.400	Metalfadene opbevares på lagrene, hvor der ikke er sprinkler og ingen adgang til regnvandsriste.	88 % - natriumdithionit - 7775-14-6, 1-3% natriumcarbonat - 497-19-8
Afranil MG	139.480		
Zetag 9014	5.280	Anvendes kun i små mængder fra plasttønder, som hvis der skulle ske et udslip, vil blive i området. Der er en del riste, som opfanger vandspild fra området.	20-50 % - Petroleum - 64742-47-8, 3 % - Isotridecanol, ethoxylated - 69011-36-5
Inhiberet saltsyre 33% -Alkacid	460	Fortyndes med vand inden den bruges til afsyring af vacuumpumperne. Tilstedeværende kalk i pumperne neutraliserer syren, som i sidste instans går ned i det interne kloakvandssystem. Opbevares i sikret kemikalielade.	33 % - saltsyre - 7647-01-0, vandig opløsning af saltsyre.
Kalci	400	Bruges i syrerummet til afsyring af forme. Tilstedeværende kalk i formene neutraliserer syren. Vaskevandet fra syrerummet ledes via kalkfilter, som tjekkes for pH, til det offentlige kloakvandssystem. Opbevares i sikret kemikalielade.	5 % - citronsyre - 5949-29-1, 15-30 % - fosforsyre - 7664-38-2
Extra rens	1.600	Bruges til rensning af bla forme. Via oliefiltere er der sikret for evt udslip.	5 % - Dinatriummetasilicat - 229-912-9 (Einecs nr.)
Spectrum PR 2222	2.760		15-20 % - Bronopol - 52-51-7, 15-25 % - methoxymethylethoxypropanol - 34590-94-8.
Natriumhypoklorit.	53.057	Anvendes i BAC-anlægget. Opbevares i IBC-containere. Container er placeret på et opsamlingskar.	14,8 % klorin - 7681-52-9, 0,3 % natronlud - 1310-73-2.
Natriumtripolyfosfat	650		
Spectrum XD3899	24.854		
Nopcote PEM 15-35	20.200	Produktet opbevares i plasttønder, som står nede ved EP-linierne. Porduktet vil kunne løbe i det interne kloakvandssystem, hvis der skulle ske et udslip. Fortyndingen af produktet og tilsætningen sker automatisk.	5 - 10 % fedtalkoholetoksilat - 69011-36-5. Syntetisk voks, nonionisk emulgator, konserveringsmiddel og vand.

Soda	50	Anvendes i syrerummet, efter at den er blevet fortyndet med vand, til rensning af formene. Neutraliserer organiske syrer og svovlbrente. Skulle der ske et udslip, vil aflledningssystemet lede kemikaliet til kalkfilteret.	100 % - soda - 497-19-8
Exxsol D80	810	Bruges i trykkereiet, hvor man renser udstyret til trykmaskinerne. Rummet er kemikaliesikret.	100 % - kulbrinter - 64742-47-8. Mal 1-1
Basazol Braun 32L	7.748	IBC-containererne opbevares på lager og fyldes over i farveanlæg.	5-10 % eddike - Casnr. 64-19-7 / 17-22 % - thioglycol - 111-48-8 / 20-30 % - CI Basic Brown 19 - 71477-87-7 / 2 % - trisdiethyl aminophenyl...-63157-72-2 / 2 % - Nethylaminomtolyl...-94349-52-7 / 1 % - dimethylaminopehnylvinyll...-71598-17-9 / 3%-pyrrolidin-123-751 / 3 % - dihydropyrrolobenzimidazol...-7724-48-3 / 1%-methylpyridinpicolin-108-89-4
Basazol Red PR 8021	10.413		30-35 % - eddike - 64-19-7 / 20-25 % - CI Basic Red 14 - 65122-06-7 / 01-1 % - trimethylmethylen indolin - 118-12-7 / 01-1 % - formylphenylaminopropiononitril - 94-21-3.
Basazol Yellow 46L	13.290		50-75 % - eddikesyre - 64-19-7 / 45-50 % farvestoffet - 78181-99-4
Basazol Yellow 47L	53.813	Er blevet erstattet af Basazol Yellow 46L. Rester er blevet brugt i produktionen.	2-7 % - eddikesyre - 64-19-7 / 40-50 % - butoxyethoxyethanol - 112-34-5 / 40-50 % - farvestoffet - 78181-99-4 / 0-1 % - diethylaminobenzaldehyd - 120-21-8
Basazol Orange 52L	5.185		10-20 % - eddikesyre - 64-19-7 / 30-40 % - CI Basic Orange60 - 83950-14-5
Basazol Blue 57L	13.847		35-45 % - eddikesyre - 64-19-7 / 25 - 35 % - farvestof - 83803-79-6 / 10 % - diethylen - 111-46-6 / 03 - 1 % - triisobutylphosfat - 126-71-6
Dry-cleaner 65	3.400	Bruges i trykkereiet, hvor man renser udstyret til trykmaskinerne. Rummet er kemikaliesikret.	60 - 100 % - 265-233-4 (Einics/Elincs)
Purity FGWO White mineral oil 15	5.400	Bruges som slipmiddel på presformene, så bakkerne ikke bliver kæbende. Er blevet erstattet af Purity FGWO White mineral Oil 35. Resten er blevet brugt i produktionen.	95 - 100 % - 8042-47-5
Diesel	104.913	Bruges som brændstof til truck, traktor, fyr og damprenser.	100 % - 68334-30-5
Trinatriumfosfat *	25	Kraftvarme - tilsættes kedelvand. Binding af kalk.	100 % - 10101-89-0
Polymin SK	77127	Bruges til afvanding af pulpen samt retention af finstofferne til fibre og fixering af pulparven til fibre.	
Xelorex RS1200	386177 (2015)	Bruges til at give bakkerne en bedre vådstyre.	10 - 15 % - 111616-55-8,
Hydrowax 215	169.428	Bruges til limning af Happy Egg æggebak (Hydrofobering).	

Fennosize KD564MP	534.840	Bruges til limning af bakker.	
Aquence LA908HB	82.920	Bruges til at klæbe etiketter på bakkerne med.	
Vandglas	331.620	Bruges ifm afblegning af papirfiber	1344-09-08
Square maskinolie 220	5.000	Central smøring af formmaskinerne.	
Aquence LA910HB	287.250	Bruges til at klæbe etiketter på bakkerne med.	
Isopropanol Biosprit	60	Kraftvarme - tilsættes vaskevandet af turbinerne om vinteren, så vandet ikke fryser.	10 % - 67-63-0-200-661-7 Isopropanolalkohol, 90 % - 64-17-5-200-578-6 Ethanol